

"Vier Heerlijkheden"

Historische Werkgroep Stichting De Vier Heerlijkheden te Brakel.

Omslag: "Huis Brakel".
Tekening: Jaap Verweij.

Van de Werkgroep	Blz. 1
"Steenfabriek de Rietschoof" en "Stoeterij De Rietschoof"	2
Laatste kerkvisitatie in het dorp Brakel in de vóór-Reformatische tijd	6

Redactie:

Jan van Brakel.
Jan van Loopik.
Jaap Verweij.

Historische Werkgroep
Stichting
De Vier Heerlijkheden
Brakel.

Secretariaat: Flegelstraat 1,
5306 AW Brakel.
Tel. 0418-671873

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door:

MCD SUPERMARKT VAN HEEMSKERK

E. P. van Ooijenstraat 5 - 5308 KD Aalst
Tel. 0418-671598

HAIR FASHION LENY

Dr. van Aalststraat 3 - 5308 KJ Aalst
Tel. 0418-672119

EMTÉ SUPERMARKT DUIJZER

Molenkampsweg 3 - 5306 VN Brakel
Tel. 0418-671287

BERT DE VRIES.

Garagebedrijf en tankstation

Zalmstraat 2 - Tel. 0418-671390 - 5306 GJ Brakel

GOVERT GRANDIA

Groenten en fruithandel

Jul. van Stolbergstraat 21 - Tel. 0418-672334 - 5307 HH Poederoijen

VAN GENDEREN

Attent - Bakkerij

Burg. Hobolaan 6a - Tel. 0418-671360 - 5305 CR Zuilichem

Oplage: 180 stuks.

Jan van Loopik

Van de Werkgroep

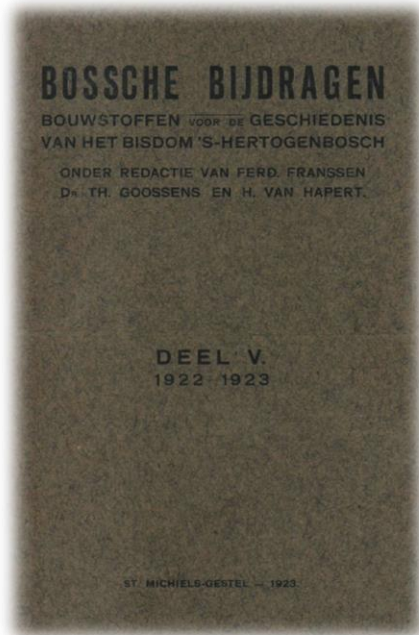
Weer twee verhalen voor u.

Het eerste verhaal gaat over de Rietschoof waar in de vorige eeuw een steenfabriek en een stoeterij waren gevestigd.

Peter van Driel en zijn stoeterij waren een begrip in Nederland in die dagen. Het verhaal is opgetekend uit de mond van Lian Glucstern, zij is een dochter van Jeanne M. van Driel, de zuster van Peter van Driel.

Het tweede verhaal gaat verder terug in de tijd en gaat over de kerkvisitatie uit 1571. Deze kerkvisitatie staat beschreven in een periodiek genaamd "Bossche Bijdragen" wat 30 keer is uitgebracht tussen 1917 en 1971.

In deel V. uit 1923 brengt Dr. Th. Goossens deze kerkvisitatie naar voren, echter in het Latijn.

Jan van Brakel geeft deze kerkvisitatie in deze aflevering van Vierheerlijkheden weer met een toelichting en in een vertaling van H. Brouwer uit Emmeloord.

BOSSCHE BIJDAGEN
BOUWSTOFFEN voor de GESCHIEDENIS
VAN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH

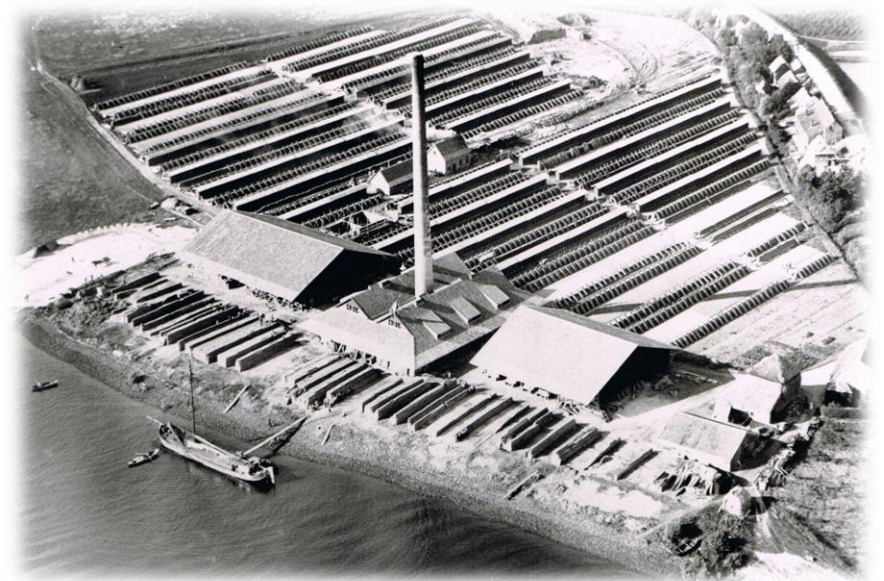
Hannie van Wijk-Ermstrang en Loes Klaassen-Don

“Steenfabriek De Rietschoof” en “Stoeterij De Rietschoof”

Het verhaal van de steenfabriek “De Rietschoof” begint in 1917 met “De Rijswaard” een steenfabriek die onder het dorp Aalst viel. “De Rietschoof” zou naast de Aalsterse steenfabriek gebouwd worden en later zou hier ook nog een stoeterij bij komen. Het buurtschap De Rietschoof viel toen nog onder Nederhemert, later werd het bij het dorp Aalst gevoegd.

“Steenfabriek De Rijswaard” was in handen van Antonie van Driel, Willem Dirck Bosch oud-burgemeester van een Achterhoeks dorp, Maria de Jongh, een telg uit een Hedikshuizense regentenfamilie en Jan Martins Peereboom, die getrouwd was met een zuster van Maria de Jongh.

Na de dood van Antonie van Driel in 1935 heeft zijn weduwe Antje van der Jagt zich nog over de steenfabrieken ontfermd totdat deze in 1947 handen kwam van hun zoon Peter en hun dochter Jeanne Margareth van Driel.

De Rietschoof

Al in een vroeg stadium waren broer en zus Van Driel het er over eens om “De Rijswaard” te verkopen om zodoende “De Rietschoof” verder te kunnen opbouwen. Dit was ook nodig omdat de Duitsers in de oorlog de schoorsteen hadden laten springen. “De Rietschoof” was in die tijd een goed lopende fabriek. Begonnen als steenfabriek werd er later een stoeterij bij gebouwd. “Stoeterij De Rietschoof” was op een gegeven moment de grootste stoeterij ooit in Nederland van Engelse volbloedpaarden.

Peter van Driel, die op 22 oktober 1910 in Dordrecht was geboren had eigenlijk niet zoveel met de steenfabrieken die hij in zijn schoot geworpen kreeg. Dit, het slechte economische tij en het feit dat er concurrerende bouwproducten in opmars kwamen, eiste een zware tol voor “Steenfabriek De Rietschoof”. Daarbij kwam ook het feit dat hij arbeidskrachten aan de steenfabriek onttrok en inzette voor de bouw van zijn bungalow en het grote stallencomplex, alsmede voor de bedrijfsvoering en het onderhoud van de stoeterij. Al met al leidde het ertoe dat “De Rietschoof” als steenfabriek nooit echt tot grote economische bloei is gekomen.

Peter van Driel was in de vijftiger jaren van de vorige eeuw begonnen met de bouw van zijn bungalow en het uitgebreide stallencomplex van de stoeterij welke eind vijftiger- begin zestigerjaren gereed kwam. Het geheel leunde, wat materiaal en arbeidskrachten betrof, zwaar op de steenfabriek.

De bungalow van Peter van Driel

In tegenstelling tot de steenfabrieken had Pieter wel buitengewone affiniteit met een luxe leven met vrouwen, paarden en dure auto's. Het toegeven aan deze "hobby's" is hem uiteindelijk fataal geworden. Het aangaan van de vele relaties leidden tot ook vele ruzies en intriges. Het heeft hem zelfs na 23 jaar het huwelijk met Corry Kors gekost. Corry heeft na een, voor haar zeer emotionele ontdekking, haar koffers ingepakt en is in Vught gaan wonen.

Zij is later rechter-procureur voor de vreemdelingendienst in Den Bosch geworden en was een behulpzaam persoon voor velen. Corry Kors is op 1 september 1996 op 87 jarige leeftijd in Den Bosch overleden. Officieel waren ze niet gescheiden.

Ook zijn uitgesproken mening over de richtlijnen en de inrichting van het toenmalige volbloedfokwezen bracht hem niet alleen vrienden. Zijn levensstijl kostte veel geld, wat soms, ten onrechte werd onthouden aan de werknemers en hun gezinnen van de fabriek. Met kunst en vliegwerk wist hij menigmaal zijn hachje te redden. Het aanschaffen van een paard van de Aga Kahn met geld dat eigenlijk was bedoeld voor de werknemers (voor kolen en aardappelen in de winter) was voor velen de "limit".

Toch had hij ook zijn goede kanten. Tot op het laatst heeft hij, ingegeven door financiële nood, zeer tegen zijn zin fulltime gewerkt als rijexamenator om de stoeterij met het grote aantal paarden draaiende te kunnen houden. Hij gaf veel geld uit aan dieren in nood en ondersteunde mensen in het dorp, die in nood verkeerden.

De laatste jaren van zijn leven leefde hij voor zijn doen een teruggetrokken leven op “De Rietschoof”. 's Zondags naar de rennen op Duindicht was er niet meer bij. Wel ontving hij nog geregeld paardenmensen. Het was inmiddels een soort enclave geworden waar het leven zich, afgesloten van de buitenwereld afspeelde, voorzien van een prominente slagboom om ongenode gasten nog enigszins te weren.

Het tragische is dat hij nooit in staat is geweest een langdurige relatie met een vrouw te bewerkstelligen en financieel niet in staat was zijn gewenste levensstijl te continueren.

In 1966 werd hij gedwongen zijn levenswerk voor een appel en een ei te verkopen, weliswaar onder het beding dat hij er kon blijven wonen zo lang hij leefde.

Helaas was dit van korte duur want twee jaar later overleed Peter van Driel, volkomen gedesillusioneerd en financieel berooid. Zijn leven begon zo flamboyant, als een zondagskind en eindigde zo tragisch. Het geld was op, zijn levensstijl had zijn tol geëist en 1968 geldt in het algemeen als het maatschappelijke keerpunt, waarbij regentesk gedrag niet meer getolereerd zou worden.

Pas ongeveer 45 jaar later na zijn dood ziet men in wat hij, met al zijn tekortkomingen, heeft betekend voor het dorp Aalst.

Het complex van “De Rietschoof” is recent als gemeentelijk monument aangemerkt. Zijn zorgvuldig opgebouwde fotocollectie van de stoeterij vanaf 1946 tot en met 1968, alsmede het zeer nauwkeurig uitgewerkte register van de stoeterij zijn een cultuurhistorische “monument” en maken inmiddels onderdeel uit van de collectie van het Streekarchief Bommelerwaard.

Ook heeft het archief van de Nederlandse Draf en Rensport recentelijk een aantal publicaties uitgegeven, over zijn bijdrage aan het volbloedfokwezen in Nederland en de betekenis van “Stoeterij De Rietschoof” in deze.

Jan Biesheuvel, stalknecht op De Rietschoof

Noot:

Het verhaal uit de mond van Lian Glucstern, de dochter van Jeanne M. van Driel, de zuster van Peter van Driel is opgeschreven door:

Hannie van Wijk-Ermstrang die vanaf september 1956 tot februari 1958 bij Peter van Driel in dienst was en door Loes Klaassen-Don die tussen 1966 en 1968 er zo af en toe logeerde.

Jan van Brakel

Laatste kerkvisitatie in het dorp Brakel in de vóór-Reformatorische tijd

Om de diverse misstanden welke in de 16^e eeuw ook in de dorpen gelegen in het bisdom Den Bosch aan het licht te brengen en wellicht hiertoe ook aangezet door de Spaanse landvoogd de Hertog van Alva werd in het jaar 1571 een Bisschoppelijke kerkvisitatie gehouden, die na een gehouden synode van 8 tot 10 mei in de St. Jan kathedraal te Den Bosch op 23 augustus te Bokhoven een aanvang nam. Ook de dorpen van onze vier Heerlijkheden werden op 7 en 8 september van dat jaar bezocht door de visitatores waarbij allerlei zaken betreffende leer en leven van de kerkelijke dienaars en de parochianen boven water kwamen.

In Bossche Bijdragen no. V van het jaar 1923 zijn van deze kerkvisitaties aantekeningen in de Latijnse tekst afgedrukt en het is best eens aardig om deze na transcribatie eens te lezen in goed leesbaar Nederlands. Het is natuurlijk maar een momentopname uit die tijd maar toch verschaft deze visitatie enig inzicht in de situatie zoals die was in het dorp Brakel, zo valt b.v. uit deze visitatie o.a. op te maken dat in het dorp in het jaar 1571 geen school en schoolmeester aanwezig was.

Op 7 september 1571 werd het dorp Brakel bezocht door de Zegelaar en de Aartsdiaken van het bisdom Den Bosch resp. Petrus van Grinsven en Gijsbertus Coeverincx. De volgende dag op 8 september werd dit nog eens dunnetjes overgedaan door bisschop Metsius van Den Bosch zelf. Gezegd mag worden dat de overgang naar de Reformatorische periode in de Bommelerwaard zijn beslag kreeg op 31 juli van het jaar 1572 toen met een verrassingsinname van Zaltbommel deze stad koos voor de “Prins van Oranje” en de rest van de dorpen in de Bommelerwaard weldra volgde. Een overgang die in dit gebied, volgens mededelingen in de vroegste classicale acta, nogal vrij rustig en zonder al te veel strubbelingen is verlopen.

Vijftien jaar later, in het jaar 1587, kreeg Brakel als eerste dorp in de Bommelerwaard een vaste predikant in de persoon van Hen(d)ricus Spudaeus komende uit Ranasdorf/Holysloot die echter in 1589 alweer vertrok naar Arkel.

Verslag van de visitatie op 7 september 1571 door Zegelaar Petrus van Grinsven en Aartsdiaken Gijsbertus Coeverinx:

“Op 7 september is de kerk van Brakel bezocht, beschermheilige daarvan is St. Martinus. Johannes, zoon van Hendrick is sedert vier jaren tempelwachter. Alleen ten overstaan van mevrouw (van het kasteel) vindt de afrekening plaats, zij stelt ook alleen de tempelwachters aan.

De opbrengsten van de werkplaats belopen meer dan 100 renenses (florijnen). Men zegt dat de pastoor een bediende heeft bij wie hij nakomelingen heeft verwekt, men zegt dat de andere priester, de heer Gerard van Hees een bediende heeft en dat hij bij haar kinderen heeft, hij wordt in de herbergen gezien. Er wordt geen school geopend en er is geen schoolmeester.

Ten tijde van de kerkdiensten vinden er in de herbergen ontvangsten plaats. Men zegt dat de leiders van de werkplaats en de tafel van de Heilige Geest (diaconie) niet eenvoudig een schatting gedaan krijgen, in vier jaar heeft er geen afrekening plaats gevonden.

George Bisterveld, een rechter die hier een half jaar heeft verbleven zegt dat de pastoor af en toe naar de sociëteit komt en dat hij een bediende heeft bij wie hij kinderen heeft verwekt, ze wonen evenwel in verschillende woningen.

De heer Gerard van Hees woont ook samen met zijn bediende.

Men zegt dat er na de besprenkeling met wijwater gerechtelijke verbeurdverklaringen plaats vinden.

Gijsbert, zoon van Otto is sedert vijf of zes jaar leider van de tafel van de Heilige Geest, (diaconie) gewoonlijk vindt er geen afrekening plaats, maar het beheer wordt overgelaten aan het geweten van de betrokkenen, de tafel van de Heilige Geest omvat 50 morgen land welke neerkomen op 200 renenses. De pastoor heeft daarvan 18 renenses, de koster 3 of 4 renenses.

Met die goederen werden in de loop der jaren de arme studenten van Utrecht onderhouden maar dit gebeurt niet meer.

Er is een kwestie over een stuk land dat door de leiders van de tafel van de Heilige Geest op hun eigen gezag is verdeeld.

In de veertigdagen tijd vindt er in de kerk een verdeling plaats.

Men zegt dat de pastoor en de heer Gerard nakomelingen hebben bij huishoudsters die hier in Brakel wonen.

Soms vindt er op de feestdagen markt plaats, tijdens de kerkdiensten wordt er in de herbergen gedronken en op het kerkhof wordt gekheid gemaakt.

De heer en leider Gerard van Hees is plaatsvervanger op het altaar van Jacobus, er zijn 16 morgen land van 3 of 3½ renenses, de vrouwe van Brakel ondersteunt, de plaatsvervanger verzorgt 3 missen, behalve deze missen houdt hij drie missen voor de vicarie van St. Jan, waarvan Jodocus, zoon van Johannes, zoon van Theodoor de leider is.

Hij is 26 jaar, woont in Bommel bij zijn vader maar men weet niet of hij de getijden leest, hij beweegt en gedraagt zich wereldlijk.

Men zegt dat de heer Willem van Meerhouten in Wijck leider is van de vicarie op het altaar van Maria met een last van 6 missen en 18 morgen land, maar sedert het pinksterfeest vindt er geen dienst plaats.

Reijner, alias Haesewijn heeft een bastaardzootje van drie jaren.

Er was evenzo een vacature, behalve dan dat de heer Embert, pastoor van Willegen, enkele missen heeft gecelebreerd.

Leider van het altaar van Antonius is meester Marthijs, zoon van Albert, plaatsvervanger te Zaltbommel met een last van twee missen die de pastoor celebreeerd. De opbrengst bedraagt 35 renenses of daaromtrent.

Er is een vicarie van Maria in de zon met een last van twee missen, de leider is Johannes Reijmes, Remes genaamd.

Die missen celebreeerd de pastoor, de opbrengsten zijn 12 morgen land wat samen 36 renenses waard is.

Op maandagen wordt er door de pastoor en iemand van de plaatsvervangers om beurten een mis gecelebreerd voor de overledenen, men denkt dat de pastoor de mis leest volgens Stichts gebruik.

Ongeveer 8 dagen geleden heeft de pastoor bij de heer Gerard een bekentenis gedaan, hij erkent dat hij volgens het kleine Romeinse gebruik leest.

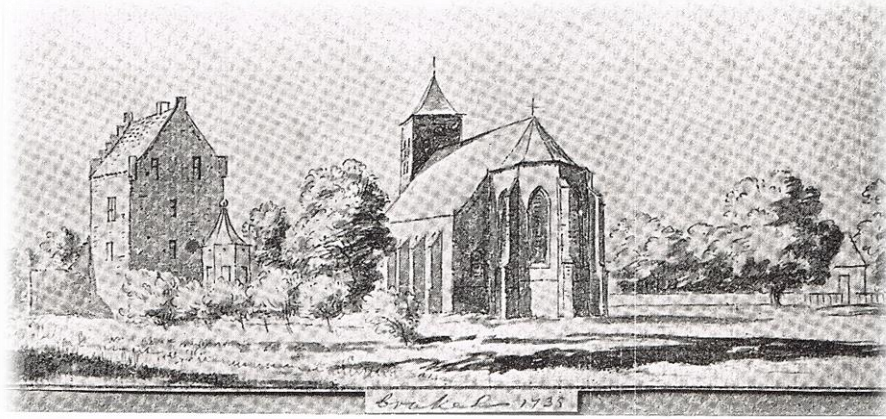
De pastoor heeft bij z'n bijvrouw drie kinderen, gewoonlijk wonen ze samen.

De heer Gerard heeft een kind van 10 jaar bij zijn huishoudster uit Baardwijk. De koster luidt niet op de verplichte uren.

De armen klagen tegenover de leiders van de tafel van de Heilige Geest, er wordt geen afrekening gemaakt, men weet niet of er goed of slecht plaats vindt.

Ten tijde van de kerkdiensten wandelt men rond over het kerkhof.

Eustachius, zoon van Henrik is een getrouwde koster, hij heeft geen kerkelijke tonsuur (geschoren hoofdkruin) en is herbergier, hij heeft belijdenis van het geloof gedaan. Cornelius, zoon van Nicolaas is heemraad en rechter.”

Kerk en Spijker te Brakel in 1735 naar een tekening van C. Pronk (?)

Vervolgens het verslag van de kerkvisitatie van 8 september 1571, door bisschop Metsius van Den Bosch persoonlijk te Brakel gehouden:

“Op acht september, 9 uur is de kerk van Brakel bezocht, de beschermheilige ervan is St. Martinus, de Heilige voorwerpen zijn goed bewaard, evenzo de bron. De heer van Brakel is begunstiger van de kerk en de kerk omvat ± 68 renenses (florijnen), afgezien van huis en tuin, er zijn 5 benefeciën of vicarieën.

De eerste is van de maagd Maria in de hoek, en deze weldaad verleent de heer van Brakel zoals ook alle andere overige weldaden.

Dit beneficie bedraagt op bepaalde terreinen ongeveer 80 jaarlijkse renenses, eigenaar is de heer Willem (van Meerhouten) woonachtig in Wijk, met een last van 6 missen, welke missen vanaf het feest van Johannes niet gevierd zijn.

Eens bezat de pastoor dit beneficie op grond van zijn bevoegdheid.

eigenaar hiervan is een zekere M Gerard van Hees, elders woonachtig.

Het derde beneficie is van Johannes de evangelist, begunstiger zoals boven vermeld, het omvat ongeveer 70 jaarlijkse renenses of meer, met een last van 3 missen, waarvan 1 in het kasteel van Brakel wordt gecelebreerd, eigenaar is een zekere Jodocus, zoon van Jan uit Bommel die in Keulen gestudeerd heeft, nu echter in Bommel woont. De bovengenoemde M. Gerard celebreert de missen.

Het vierde beneficie is van de Heilige maagd in de zon, begunstiger zoals boven vermeld, het omvat ongeveer 40 jaarlijkse renenses met een last van twee missen, eigenaar is de heer Joannes Renesse, kannunik van de Heilige Johannes van Sticht.

De missen worden door de pastoor gecelebreerd.

Het vijfde beneficie is van Antonius, begunstiger zoals boven vermeld, omvat ongeveer 40 jaarlijkse renenses met een last van twee missen, eigenaar is de heer Matthijs, zoon van Albert, plaatsvervanger uit Bommel.

De missen worden door de pastoor gecelebreerd.

Er is een broederschap van Antonius maar er zijn geen inkomsten, afgezien van een tuintje.

De pastoor is opgedragen de dekens te kennen te geven om binnen een maand een afrekening te tonen en gegevens over de toestand.

De heer Richard van Heukelum was sedert 9 jaar pastoor, maar hij was nooit aangesteld omdat de aanstelling bij het office te Bommel veel kostte, hij verkreeg nooit een benoemingsbrief waarvoor hij 3 guldens betaalde.

De pastoor kreeg opdracht binnen drie weken naar Den Bosch te komen om geëxamineerd en aangesteld te worden. Men zegt dat er één priester is, Gerard van Hees genaamd, leider van het beneficie van Jacobus die nageslacht verwekte bij zijn bediende die nog bij hem woont.

Hij heeft vanaf Pasen niet bij een pastoor gebiecht, men weet niet of hij elders gebiecht heeft.

De pastoor zegt dat hij de oude Romeinse getijden leest, maar hem is opgedragen de nieuwe over te nemen. Men zegt dat de bovengenoemde heer Gerard soms herbergen bezoekt.

De pastoor zegt en bekent dat hij sinds Pasen slechts éénmaal heeft gebiecht, nl toen hij op de synode was.

De pastoor bekent ook dat hij drie kinderen heeft verwekt bij zijn huishoudster welke nog bij hem woont.

Men zegt dat er een zekere Johannes is, schoenlapper, die voor Mennonist wordt gehouden, hoewel hij hier niet woont, maar soms verblijft bij zijn vrouw en kinderen hier in Brakel, woonachtig bij een zeker Anton Hopman, kleermaker.

Men zegt dat de koster een herberg heeft geopend bij het kerkhof.

De kosterij omvat jaarlijks ongeveer 40 renenses, er is geen schoolmeester of school en niemand onderwijst de jeugd.

Men zegt dat er een zekere Johannes is, Cort Jan genaamd, die verdacht is

van ontucht met een zekere weduwe die naar men zegt hemzelf in dienst heeft genomen.

Men zegt dat de leiders van de werkplaats sedert drie jaar geen afrekening verzorgen, gewoonlijk verzorgen zij echter een afrekening voor de heer van Braeckel.

Men zegt dat de werkplaats jaarlijks ongeveer 150 renenses omvat.

Men zegt dat de bestuurders van de tafel van de Heilige Geest niet getrouw besturen, want ze verdelen niet goed en ze zijn niet zorgvuldig bij het opeisen van het verschuldigde.

Men zegt dat de tafel van de Heilige Geest (diaconie) jaarlijks ongeveer 300 renenses omvat, er vindt nooit een verdeling in de kerk plaats.

De voorgangers waren evenwel gewoon herhaaldelijk in de kerk uit te delen.

Men zegt dat er een bepaald armenhuis is dat dreigt in te storten, voor restauratie wordt niet gezorgd.

De bestuurders van de tafel van de Heilige Geest maken gewoonlijk een afrekening op voor de heer van Brakel, maar dit hebben ze al geruime tijd niet gedaan, ze moeten gewaarschuwd worden.

Adriaan, zoon van Jan, heemraad, zegt dat de pastoor een huishoudster heeft bij wie hij kinderen heeft.

Men zegt dat het erg weinig zou uitmaken als het bovengenoemde armenhuis zou vergaan want er wordt daar voor de armen niets geregeld, behalve de plaats.

Er is opdracht gegeven aan de pastoor en heer Gerard van Hees om vandaag hun bijvrouwen uit hun huizen te verwijderen en ze binnen acht dagen uit de pastorie te gooien, op straffe van beroving van z'n pastorie en beneficie en onder dreiging van gevangenisstraf."

Tot zover de beide laatste kerkvisitaties die gehouden zijn in het dorp Brakel in de vóór Reformatorische periode.

Ook van de kerken van Aalst, Poederroijen en Zuilichem zijn de visitaties bewaard gebleven en zullen we t.z.t. eens in ons periodiek publiceren.

Braeckel.

Die vero octavo mensis Septembris hora nona visitata est ecclesia de Braeckel, cujus patronus est S. Martinus. Sacramentalia sunt bene conservata, similiter fons.

Dominus de Braeckel est collator ecclesie, et habet pastoratuum circiter 68 renenses preter domum et hortum.

Sunt quinque beneficia seu vicarie. Primum dive Virginis in angulo et confert hoc beneficium Dominus de Braeckel, sicut et reliqua beneficia omnia. Habet hoc beneficium circiter 80 renenses annuos in certis terris. Possessor est dominus Gulhelmus²⁾ habitans in Wyck, sub onere sex missarum, que misse a festo Joannis non sunt celebrate. Hoc beneficium habuit aliquando pastor ratione competentie.

Secundum beneficium divi Jacobi Apostoli, collator ut supra, habet circiter 70 renenses annuos vel amplius, sub onere trium missarum. Possessor est quidam M. Gerardus Hesius, residents.

Tertium beneficium est Joannis Evangeliste, collator ut supra, habet circiter 70 renenses annuos vel amplius, sub onere trium missarum, quarum una celebratur in castro de Braeckel. Possessor est quidam Jodocus Joannis boemeliensis, qui hactenus studuit Colonie, nunc autem habitat boemelie. Missas celebrat M. Gerardus prescriptus.

Quartum est dive Virginis in sole, collator ut supra, habet circiter quadraginta renenses annuos, sub onere duarum missarum. Possessor est dominus Joannes Renesse, canonicus sancti Joannis trajectensis. Misse celebrantur per pastorem.

Quintum D. Antonii, collator ut supra, habet circiter 40 renenses annuos, sub onere duarum missarum. Possessor est dominus Mathias Alberti, vicarius boemeliensis. Celebrantur misse per pastorem.

Est una confraternitas D. Antonii, sed non habet redditus preter parvum hortum. Mandatum est pastori, ut significet decanis, ut infra mensem exhibeant computum et statum etc.

Dominus Richardus de Hueclum, pastor, fuit pastor 9 annis, sed numquam fuit institutus, quia magno constabat

¹⁾ Zegel op den altaarsteen, als teeken van de consecratie.

²⁾ In het H.S. niet ingevuld.

Een bladzijde uit het boekje Bossche Bijdragen uit 1923 met de Latijnse tekst. Een gedeelte van het verslag van 8 september 1571.

Bron:

Bossche Bijdragen no. V jaar 1923.

Transcriptie kerkvisitatie de heer H. Brouwer, leraar oude talen te Emmeloord.